

[Elisabeth Krog]

borgerkrige og guerillakrige eller stedfortræderkrige. Det er jo krige, som i overvejende grad udgør krigsmønsteret i vor tid. De eksisterende regler tog sigte på traditionelle krige mellem regulære militærstyrker, i 1949 udvidet med de organiserede friheds- og modstandsbevægelser, for så vidt som disse kæmpede mod fremmed besættelse og kolonihærdedømme osv.

Derfor har man i Tillægsprotokol I, som vedrører dette område, efterhånden fået rimeligt præcise regler og som det vigtigste af alt: en form for kontrolmulighed, præcise regler om bekæmpelse og gennemførelse af konventionerne. Der er som en nyskabelse sket det, at det på nordisk og dansk initiativ er lykkedes at få indbygget en kontrolmulighed i denne protokol og få nedsat en international undersøgelseskommission på 15 medlemmer »af højt moralsk omdømme og anerkendt uvildighed«, hvad det så er, som skal have kompetence til at undersøge enhver grov overtrædelse af konventionerne og ret til at indkalde vidner. Det er et fremskridt, som man må hilse med glæde.

Nu er det jo sådan, at vi lever i en slags verdensborgerkrig, og krigs- og konfliktmønsteret har ændret sig radikalt siden anden verdenskrig, og indtil nu har konflikter af intern oprindelse, guerillakrig og borgerkrig, ikke været omfattet af lignende regler, som er skabt med internationalt væbnede konflikter for øje. Derfor er Protokol II, som vedrører disse former for ikke-internationale konflikters ofre, en politisk og humanitær nyskabelse, som, hvor beskedne de praktiske resultater end må forekomme, dog bør hilses med tilfredshed, idet ethvert forsøg på at få indsigt i disse kriges kampmetoder og kontakt med deres ofre må værdsættes.

Det er alligevel tankevækkende, at det netop er på dette område, det har været vanskeligt at komme igennem med mere præcise bestemmelser og kontrolmuligheder, og man må også hæfte sig ved de mange udeladelser, begrænsninger og uklare formuleringer. Således er påståede spioner og lejesoldater ikke omfattet af reglerne, og først og sidst ved man ikke rigtig, om beskyttelsen også gælder forholdet mellem en stat og dens egne borgere. Det er helt uafklaret. Jeg mener, det var værd at få afklaret, om pligten til at bekæmpe og retsforfølge personer, som krænker traktaterne ved handlinger som forsætligt

drab, tortur, deportation og gidseltagning, ophører, når det drejer sig om statsmagten mod egne borgere eller f.eks. guerillastyrkers politiske vold over for andre borgere i samme stat.

Selv om nyttevirkningen formodentlig er beskeden, så længe det ikke er lykkedes at præcisere, på hvilke interne væbnede konflikter disse regler finder anvendelse, og så længe man ikke har gjort sig klart, hvad der er intern retshåndhævelse med væbnet magt, som ikke tåler indblanding af andre, mener jeg, det vil være vanskeligt at kontrollere, om de forskellige betingelser er opfyldt.

Jeg mener også, det vil være vanskeligt at kontrollere og afgøre, om der er tale om en uafhængighedskrig med organiseret modstandsbevægelse, som er omfattet af Protokol I's mere vidtgående bestemmelser, eller det drejer sig om interne konflikter, optøjer, borgerkrige og oprør, som er omfattet af de langt mindre præcise bestemmelser i Protokol II.

Alt i alt drejer dette sig om et etisk, humanitært manifest, og som et sådant kan man i mit parti hilse det med tilfredshed og anbefale det til vedtagelse.

Bjørn Elmquist (V):

Venstre giver sin tilslutning til at ratificere de to tillægsprotokoller.

Riishøj (SF):

SF giver naturligvis også sin tilslutning ud fra samme argumentation som før, nemlig at der hermed er skabt, skal vi sige en international kontakt, og at der trods alt er internationale forhandlinger på området, og at der dog også i denne traktat er fremskridt.

Det er et konkret fremskridt, at civilforsvaret skilles ud som et selvstændigt objekt i en krigssituation, og det er et fremskridt, at der dog sker en udskillelse af interne væbnede konflikter, sådan at man i hvert fald igen kan bruge et opinionspres over for interne krige, som jo er dem, der er i stigning, hvis vi tager verdenspolitikken. Det er et fremskridt.

Jeg vil godt stille et rent oplysende spørgsmål, og det er igen: hvem ratificerer denne traktat? Jeg kan se af bemærkningerne, at det er en videreførelse af Røde Kors-konventionerne fra tiden efter anden verdenskrig, så